

Η συμβολή της διασποράς στην γεωπολιτική αναγνώριση του Γολοντομόρ, Πάτρα, 05/07/2019

Λοιπόν ας αρχίσουμε πρώτα με δύο έννοιες που είναι σημαντικές στα ελληνικά, η διαφορά μεταξύ της διασποράς και της ομογένειας. Στην πραγματικότητα η διασπορά εμφανίζεται λόγω μιας πίεσης η οποία μπορεί να είναι στρατηγική, γεωπολιτική ή ακόμα και πολιτική. Ενώ η ομογένεια είναι, αν θέλετε, η διασπορά που έχει σταθεροποιηθεί, γιατί αυτός που ανήκει στην διασπορά τεχνικά είναι αυτός που διώχτηκε ή έφυγε, ενώ αυτός που ανήκει στην ομογένεια είναι αυτός που δεν ξαναέρχεται. Άρα σημαίνει τι; Σημαίνει ότι όταν είμαστε της διασποράς το σημείο αναφοράς είναι ακόμα από εκεί που φύγαμε, ενώ στην ομογένεια το σημείο αναφοράς είναι το Έθνος όπου και αν είναι. Άρα εδώ ειδικά για το Ουκρανικό, είδαμε και στους προλαλήσαντες ότι επισημάνετε την έννοια της αλήθειας πόσο σημαντική είναι και έχει ενδιαφέρον γιατί στα ελληνικά η αλήθεια είναι η άρνηση της λήθης, ακυρώνει τη λήθη για αυτό παράγει μνήμη. Ακούσαμε επίσης από τον κύριο, ότι περάσατε από μία σοβιετική περίοδο σε μια post σοβιετική περίοδο και από ό,τι φαίνεται τώρα είστε σε post post σοβιετική περίοδο, άρα σε κάποια φάση θα έρθει η ουκρανική. Είναι πολύ σπάνιο να βρεθώ σε ένα συνέδριο που αφορά το ουκρανικό χωρίς να υπάρχει αναφορά στη διπλανή χώρα. Άρα θα ήθελα να σας το δώσω σαν παράδειγμα, φανταστείτε ότι αντί να μου πείτε πού κάθεστε μου λέτε ποιος κάθεται δίπλα σας. Είναι σχεδόν απίστευτο για τους Έλληνες να ξέρουν με ποια άλλη χώρα συνορεύει η Ουκρανία, που σημαίνει ότι δίνουμε τόσο μεγάλη έμφαση σε μία διπλανή χώρα που δεν ξέρουμε ποιες είναι οι άλλες. Μην ανησυχείτε δεν είναι μία κριτική εναντίον των Ουκρανών, στην Ελλάδα κάνουμε το ίδιο, οι Έλληνες συνεχώς λένε ότι είναι απέναντι σε μία γείτονα χώρα. Έχει ενδιαφέρον γιατί όλες οι άλλες γειτονικές χώρες τις λέμε με το όνομά τους, αυτή τη συγκεκριμένη τη λέμε γείτονα. Το πρώτο πρόβλημα που έχουμε είναι όταν έχουμε ένα σύστημα το οποίο καταρρέει από μόνο του κι όχι από εμάς, άρα οι πρώτοι που είναι οι δικοί μας θεωρούν ότι δεν είναι σίγουρο ότι κατέρρευσε. Είναι σαν να κερδίζετε έναν πόλεμο επειδή ο άλλος έχασε αλλά δεν συμμετείχατε. Άρα για το Γολοντομόρ είμαστε στο '32-33, οι περισσότεροι Ουκρανοί ξέρουν ακριβώς τι έγινε, λέω οι περισσότεροι για να μην πω όλοι. Κι όμως η μεγάλη παραγωγή του έργου γίνεται μετά το '91, όσον αφορά το έργο της αναγνώρισης. Άρα μια που έχουμε και τον Πρέσβη εδώ, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε πώς λειτουργεί ένα κράτος. Έχουμε ένα κράτος, έχει εξωτερικούς παράγοντες, όπως είναι ο Πρέσβης, ο οποίος μιλάει με την γλώσσα που θέλει το κράτος προς τα έξω και είναι αυτό που λέμε το διπλωματικό σώμα. Η διασπορά των Ουκρανών είναι το διπλωματικό πνεύμα. Δηλαδή πολύ συχνά ακόμα και ο Πρέσβης δεν θα μπορεί να πει τόσο ξεκάθαρα, όσο εσείς την αλήθεια. Διότι θα πρέπει να είναι κάπως διπλωμάτης και το βλέπω και στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στα Ηνωμένα Έθνη και για αυτό ήταν πολύ σημαντικό να υπάρχει μια επίσημη αναγνώριση του Ουκρανικού Κογκρέσου και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Άρα για ποιον λόγο; Γιατί στην πραγματικότητα είναι ένας λόγος ο οποίος είναι ανεξάρτητος, δηλαδή ακόμα και αν η Ουκρανία αποφασίσει ότι δεν θα έπρεπε να μιλάνε οι άλλοι, η διασπορά της Ουκρανίας θα συνεχίσει να μιλάει. Άμα η Ουκρανία έχει πρόβλημα με μια χώρα, μπορεί πολύ εύκολα να αποσύρει τον Πρέσβη και να πει ότι εγώ δεν έχω πια διπλωματικές σχέσεις, αλλά δεν μπορεί να αποσύρει την διασπορά. Άρα όταν είχαμε εντάσεις μεταξύ κράτους και διασποράς, είναι μερικοί από εσάς που μπορεί να αναρωτηθούν ποιος έχει δίκιο, άρα αυτό είναι πάρα πολύ εύκολο, για οποιαδήποτε χώρα είναι πάντα η διασπορά που έχει δίκιο. Και αυτό οφείλεται σε ένα πολύ απλό γεγονός, μερικές φορές η χώρα αναγκάζεται να πει μερικά πράγματα τα οποία δεν τα πιστεύει αλλά επειδή δέχεται πιέσεις, οι οποίες μπορεί να είναι γεωπολιτικές, οικονομικές ή στρατιωτικές, θα έχει λοιπόν μία άποψη η οποία είναι δεσμευμένη. Το χειρότερο που μπορεί να συμβεί για τη διασπορά είναι να ακολουθεί το κράτος. Πρέπει το κράτος να ακολουθεί τη διασπορά, γιατί η διασπορά είναι το πνεύμα του και το ελεύθερο πνεύμα του. Διότι η διασπορά, ως επίπτωση της διασποράς, ζει σε χώρες όπου υπάρχει ελευθερία έκφρασης. Εγώ χαίρομαι πάρα πολύ όταν ακούω, ενώ είμαστε εδώ για την Ουκρανία, ακούω πάρα πολύ τη λέξη Καναδάς. Αυτό σημαίνει τι; Δεν σημαίνει ότι υπάρχει μία ειδική περίπτωση στον Καναδά, υπάρχει ότι στον Καναδά είναι ελεύθερη η άποψη, άρα οι Ουκρανοί που είναι στον Καναδά κάνουν ένα πολύ δυναμικό λόμπι, διότι ο Καναδάς δεν έχει να φοβηθεί γείτονες. Κάνει λιγότερη δουλειά στην Ελλάδα, γιατί η Ελλάδα έχει και γείτονες. Άρα, τι

εννοώ με αυτά. Μετά το '91 είχαμε μια μεγάλη αλλαγή φάσης, θα έλεγα ότι τις είπατε και προηγουμένως για μένα είναι το '32-33, 1991-2014. Θα μπορούσαμε να μιλήσουμε και για το Euromaidan, αλλά αυτό δεν λειτούργησε όπως θέλαμε άρα ξαναμπήκε σε κανονική πορεία. Θα κοιτάξω λοιπόν μόνο τις αλλαγές φάσης. Στην πραγματικότητα τι γίνεται; Το '91 απελευθερώνεται ο ουκρανικός λαός και μπορεί πια επίσημα να μιλήσει για το Γολοντομόρ. Αμα το σκεφτείτε είναι θεαματικό γιατί μιλάμε για γεγονότα του '32-33, το '91 είναι πολλοί οι οποίοι θα μιλήσουν γι' αυτά τα γεγονότα ενώ δεν ζούσαν. Το γεγονός ότι καθυστέρησε η διαδικασία της ενημέρωσης προς τα έξω για το Γολοντομόρ, έχει επιπτώσεις πάνω στα θύματα, τους γενοκτονημένους εννοώ. Κανονικά όταν έχουμε μια γενοκτονία, η πρώτη γενιά νιώθει ενοχές. Θα σας το πω αλλιώς. Ενοχές δεν έχει ποτέ ο ένοχος, έχει πάντα το θύμα. Άρα σε μία ελεύθερη χώρα που μπορούμε να μιλήσουμε, έχουμε την πρώτη γενιά που δεν μιλάει. Η δεύτερη γενιά ρωτάει σ' αυτούς που δεν μιλάνε τι έγινε. Και πρέπει να περιμένουμε την τρίτη γενιά για να μάθουν τι έγινε από τους παππούδες και γιαγιάδες. Εδώ επειδή φτάσαμε το '91, πηδήξαμε και περάσαμε από την πρώτη, δεύτερη, τρίτη γενιά κατευθείαν. Που σημαίνει ότι όταν οι Ουκρανοί είχαν δικαίωμα να μιλήσουν, ήταν έτοιμοι να μιλήσουν. Αμα είχε γίνει πριν, δηλαδή φανταστείτε ότι η Ουκρανία δεν ήταν πια υπό σοβιετικό καθεστώς, ας πούμε το '45 και να ήταν ελεύθερο δεν θα λέγαμε τίποτα ακόμα. Θα έπρεπε να περιμένουμε ακόμα δυο γενιές. Άρα τι έγινε; Η Ουκρανία πέτυχε πάρα πολλές αναγνώσεις του Γολοντομόρ από χώρες του εξωτερικού και δεν σπατάλησε χρόνο για να πιέσει τη γειτονική χώρα να αναγνώσει το Γολοντομόρ, πήγε κατευθείαν στους άλλους. Και πήγε κατευθείαν στους άλλους χρησιμοποιώντας το δίκτυο της διασποράς. Αλλά θα μου πείτε γιατί η διασπορά δεν έκανε πολύ δουλειά πριν το '91 και θα εξηγήσω για ποιο λόγο. Διότι στη διασπορά αναρωτιόντουσαν αν μιλάνε πολύ για το Γολοντομόρ, μήπως κάνουν κακό στην Ουκρανία; Γιατί η Ουκρανία ήταν ακόμα με σοβιετικό καθεστώς. Άρα λέω λοιπόν ότι η απελευθέρωση έγινε μετά το '91, όπου μπορούσε η Ουκρανία να αναφερθεί επίσημα στο Γολοντομόρ και μπορούσε η διασπορά να πάει πολύ πιο δυναμικά το έργο της γιατί δεν είχε πια φραγμούς, κανένα εμπόδιο. Αυτό σημαίνει ότι πολύ γρήγορα είχαμε πολλές αναγνώσεις. Όσοι δεν το πιστεύουν αυτό, είναι πάρα πολύ απλό, κοιτάξτε πόσες φορές έχει αναγνωριστεί η γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου στο εξωτερικό. Γιατί; Γιατί στην Ελλάδα επειδή υπήρχε το πλαίσιο της ελευθερίας, άρα περάσαμε από τα στάδια, δηλαδή δεν μιλάνε, ρωτάνε, μαθαίνουν, θεωρήσαμε μεγάλη επιτυχία την αναγνώριση της γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου το '94 στην Ελλάδα. Δηλαδή μόνοι μας αναγνωρίσαμε ότι ήμασταν θύματα. Καταλαβαίνετε λοιπόν πόσο χαμηλό είναι το επίπεδο, σε επίπεδο ηθικό, που πρέπει να πούμε σε εμάς, εντάξει ήμασταν θύματα. Αμα θέλετε να δείτε το ανάλογο στα ουκρανικά είναι το θέμα της εθνότητας. Διότι ακόμα και τώρα και είναι αυτό που άκουγα και από τους προλαλήσαντες, μιλάμε ότι είναι σημαντικό να έχουμε εθνική ουκρανική ταυτότητα. Είναι σημαντικό για τη διασπορά ή για την Ουκρανία; Διότι γι' αυτόν που είναι Ουκρανός της διασποράς δεν είναι σημαντικό γιατί είναι το μόνο που έχει. Όταν πάμε στην Ουκρανία και βρισκόμαστε σε περιοχές που είμαστε πολύ κοντά στη γείτονα χώρα, έχουμε ένα θέμα με την εθνικότητα. Γιατί είναι μερικοί που προτιμούν να μιλούν τη γλώσσα της γειτονικής χώρας παρά την ουκρανική, ενώ είναι Ουκρανοί. Άρα σημαίνει αυτό σε αυτό το επίπεδο ότι είμαστε αρκετά πίσω και χάρηκα επειδή πρέπει να προωθηθεί αυτή η ιδέα. Άρα έχει σχέση λοιπόν με το στρατηγικό πνεύμα και πρέπει να καταλάβουμε το εξής, η διασπορά θα είναι πάντοτε η αιχμή του δόρατος όσον αφορά την ενημέρωση, την αλήθεια και την αναγνώριση της γενοκτονίας των Ουκρανών. Το γεγονός ότι υπάρχει η λέξη Γολοντομόρ είναι πολύ σημαντικό. Λέω λοιπόν ότι μερικές γενοκτονίες στον κόσμο δεν έχουν λέξη. Ήταν μεγάλο επίτευγμα να αποφασίσουμε να υπάρχει μία λέξη, η οποία μόλις τη λέμε, αμέσως ξέρουμε ότι πρόκειται για μία γενοκτονία. Τώρα λοιπόν θα σας κάνω μια ύπουλη ερώτηση για να καταλάβετε πού το πάω. Όταν λέτε τη λέξη Γολοντομόρ έχετε πρόβλημα με την εθνική ταυτότητα της λέξης Γολοντομόρ; Όχι. Είναι ξεκάθαρο. Συνεχίζω λέγοντας το εξής, από την στιγμή που υπάρχει μία εθνική ταυτότητα σε σχέση με την γενοκτονία, μπορείτε πολύ εύκολα να θεμελιώσετε την εθνική ταυτότητα γενικά. Αυτό σημαίνει τι; Σημαίνει ότι στην πραγματικότητα δεν πρέπει όμως να πέσετε στην παγίδα ότι οι Ουκρανοί είναι απλώς τα παιδιά που επιβίωσαν του Γολοντομόρ. Οι Ουκρανοί υπήρχαν και πριν. Για μένα ένα μεγάλο θέμα που έχει αναπτύξει η διασπορά είναι να εξηγήσει γιατί έγινε το Γολοντομόρ, που σημαίνει ότι όταν λέμε γιατί, καταλαβαίνουμε ότι υπάρχουν αγωνιστές,

ενώ όταν λέμε απλώς ότι έγινε, μιλάμε μόνο για θύματα. Άρα τώρα οι Ουκρανοί, ενώ δεν ήταν πια θύματα από το '91 έως το 2014, ξαναέγιναν θύματα μετά το '14. Δηλαδή όλος ο αγώνας που έγινε απελευθέρωσης από το '91 σταματάει το 2014, διότι τώρα όταν ένας Ουκρανός μιλάει προς τα έξω, στο εξωτερικό, αναφέρονται αμέσως οι άλλοι στην Κριμαία. Εδώ είναι ένα καλό διδακτικό παράδειγμα, είναι τώρα, είναι σαν να λέτε ότι οι Ουκρανοί ζουν μόνο μετά την Κριμαία. Γιατί όλοι ρωτούν το τι γίνεται μετά το '14. Εσείς επειδή ζούσατε και πριν το '14 δεν είμαστε μόνο αυτό. Είναι το ανάλογο με το Γολοντομόρ, όταν οι Ουκρανοί έζησαν το '32-33 δεν ήταν μόνο αυτό το σύστημα αναφοράς, ήταν και πριν, μετά το '91 είδατε πάλι μια αλλαγή φάσης, γιατί ανακάλυψε ο εξωτερικός κόσμος ότι όντως υπάρχει ένα θέμα σοβαρό και είναι η γενοκτονία και τώρα επειδή έχουμε μία άλλη ημερομηνία έχουμε ένα στρατηγικό δίλημμα. Σας εξηγώ τι εννοώ με το δίλημμα. Άμα κάποιος σας πει, άμα δεν ξαναμιλήσετε για το Γολοντομόρ εμείς φεύγουμε από την Κριμαία ή άμα μιλάτε για την Κριμαία, δεν θέλουμε να κάνετε καμία αναφορά στο Γολοντομόρ. Τώρα τι κάνουμε λοιπόν, βάζουμε Γολοντομόρ - Κριμαία και ζητάμε στους Ουκρανούς να διαλέξουν. Άρα να ξέρετε στην στρατηγική, όταν σας δίνουν δύο επιλογές, η σωστή απάντηση είναι η τρίτη. Δεν πρέπει να κάνετε την σύγκριση, πρέπει να έχετε και τα δύο. Το κράτος όμως, που διαχειρίζεται το πρόβλημα τώρα, έχει ένα παλιό πρόβλημα κι ένα σύγχρονο πρόβλημα, αλλά έχει την τάση να μιλάει πιο πολύ για το σύγχρονο. Ενώ η διασπορά μπορεί να εξηγήσει ότι είναι λόγω του παλιού που έγινε το σύγχρονο. Άρα ακόμα κι όταν υπάρχει το περιοδικό και δημοσιεύουμε την αλήθεια που δεν λέγεται Pravda, πρέπει να επιλέξουμε πόσες σελίδες θα βάλουμε για κάθε θέμα. Όταν είμαστε στη διασπορά δεν επιλέγουμε, λέμε απλώς την αλήθεια για όλα τα θέματα. Όταν είμαστε στο κράτος θα επιλέξουμε αυτό που έχει λιγότερο κόστος και γι' αυτό λέω και έχει ενδιαφέρον σαν έννοια, η διασπορά συνήθως είναι εκτός κράτους. Άρα να ξέρετε όμως ότι ο ιστορικός πυρήνας του κράτους είναι έξω. Κι επειδή ξέρετε πολύ καλά τι σημαίνει Φιλική Εταιρεία, δεν είναι τυχαίο που στην Ελλάδα η απελευθέρωση δεν ήρθε από μέσα προς τα έξω αλλά από έξω προς τα μέσα. Και γι' αυτό για το κράτος, για τον Πρέσβη, έχει τεράστια σημασία να μπορεί να χρησιμοποιήσει δύο γλώσσες, η μία η διπλωματική η κανονική και η άλλη της Φιλικής Εταιρείας, αλλά μόνο με τους δικούς του. Άρα αυτό που θέλω να σας πω είναι το εξής, σε επίπεδο στρατηγικής έχει τεράστια σημασία από την διασπορά να περάσουμε στην ομογένεια κι από την ομογένεια στην Φιλική Εταιρεία. Άρα το λέω αλλιώς τώρα, αν ήσασταν ήδη στην διασπορά Φιλική Εταιρεία, δεν θα είχατε ζήσει την Κριμαία. Να το πω λίγο πιο μοντέρνα, αν η Ουκρανία ήταν στο NATO πριν το '14, θα είχαμε την Κριμαία; Άρα όταν μιλάμε ας πούμε για την ενταξιακή πορεία της Ουκρανίας στην Ευρώπη και στο NATO, πολλοί από τους Ουκρανούς, ειδικά οι πιο παλιοί, θεωρούν ότι είναι απλώς δύο θέματα, τα οποία είναι θέματα επικαιρότητας αλλά δεν είναι θέματα θεμελίωσης. Όμως είναι θεμελίωση, γιατί; Αν η Ουκρανία ήταν ήδη σε ευρωπαϊκό πλαίσιο το '32, θα ήμασταν με γενοκτονία το '32 και '33; Αν ήμασταν μετά το '49, όταν ιδρύθηκε το NATO, η ζωή της Ουκρανίας θα ήταν εντελώς διαφορετική. Τώρα το ενδιαφέρον είναι ότι όλοι το ξέρετε κι ακόμα αναρωτιέστε αν είναι θέμα προτεραιότητας. Γιατί έχετε την εντύπωση, το βλέπω ότι το Euromaidan ήταν λάθος απόπειρα, ενώ έγινε. Άρα λέω απλώς ότι υπήρξε μια προσπάθεια που φάνηκε στους Ουκρανούς ότι πάμε πολύ γρήγορα προς την Ευρώπη και μετά από αυτές τις έννοιες είναι ότι όταν έχουμε ζήσει ένα γεγονός, στη στρατηγική πάντοτε αναρωτιόμαστε αν είχαμε κάνει κάτι άλλο, θα υπήρχε αυτό το γεγονός; Πόσες φορές πρέπει να γίνει αυτό το γεγονός για να αναπτύξουμε μία στρατηγική η οποία θα απορρίψει την επανάληψη. Άρα εδώ υπάρχουν ιστορικά δεδομένα τα οποία μπορεί να χρησιμοποιήσει η διασπορά, η ομογένεια, η Φιλική Εταιρεία, έτσι ώστε να βοηθήσει περισσότερο το κράτος να απελευθερωθεί από ένα δεσμό. Δηλαδή να μην είναι απαραίτητα το κράτος που πετυχαίνει την αναγνώριση σε μία χώρα, να είναι το λόμπι της χώρας που το πετυχαίνει και μετά το κράτος να λέει έγινε αναγνώριση, δεν φταίμε εμείς. Γιατί αυτό το πράγμα; Γιατί μερικές φορές το κράτος δέχεται πιέσεις για να μη βοηθήσει άλλο κράτος να το αναγνωρίσει. Αυτές τις πιέσεις δεν μπορούμε να τις ασκήσουμε πάνω στη διασπορά. Η διασπορά έχει ένα κακό και ένα καλό. Στη διασπορά δεν συμφωνούν ποτέ μεταξύ τους. Και γιατί είναι καλό; Επειδή δεν συμφωνούν ποτέ μαζί, δεν μπορούν να συμφωνήσουν με αυτό που θα τους πει το κράτος. Άρα θα συνεχίζουν να κάνουν ό,τι θέλουν. Άρα σας δείχνω πώς λειτουργεί η διασπορά. Θέλουμε να μετακινήσουμε αυτά τα τραπέζια. Θα ανέβουν όλοι, θα τραβάνε όπως να είναι και τα τραπέζια θα

μετακινηθούν. Τώρα πώς λειτουργεί το κράτος. Το κράτος θα είναι, θα σπρώξουμε μόνο από τη μία πλευρά και θα πάμε μέχρι να φτάσουμε σ' ένα τοίχο. Άρα η διασπορά έχει αυτή τη δυναμική, να ανακατεύει τα πράγματα, κι ακόμα κι αν το κράτος λέει θα πάμε εκεί, η διασπορά λέει θα πάμε εκεί, εκεί, και εκεί, και εκεί και μπορεί και εκεί. Άρα τελειώνω λέγοντας το εξής, έχετε περισσότερα κοινά στοιχεία με τους Έλληνες όσον αφορά την στρατηγική, έχετε ιστορία, έχετε συνέχεια και δεν πιστεύετε ότι έχετε στρατηγική. Αλλά επειδή δεν το πιστεύετε, δεν μπορούν να το μάθουν οι εχθροί. Γι' αυτό τα πάτε τόσο καλά. Ευχαριστώ πολύ.